

Мельник Ю. О.,

здобувач ступеня вищої освіти магістр
Навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник:

доцент кафедри конституційного права
та прав людини Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних
наук *Сьох К. Я.*

ПРОБЛЕМА ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА НАД ЖІНКАМИ

На сьогодні насильство є однією з гострих соціальних проблем. Його жертвами водночас можуть ставати як жінки, так і чоловіки, проте, за міжнародною статистикою, переважна частина насильницьких дій спрямовується на жінок та дітей. Насильство не обмежується фізичною, сексуальною та психологічною шкодою. До нього також відносять залякування, страждання, примус і позбавлення свободи. Насильницькі дії можуть спрямовуватися на одну людину або усіх членів родини, проте є випадки, коли насильство здійснюється проти окремих соціальних груп чи у суспільстві загалом [1, с. 4].

На жаль, насильство стосовно жінок часто вважають приватною справою, і багато жінок не бажають повідомляти про нього, або ж піддаються на вмовляння своїх сімей. Згідно статистиці, в нашій країні кожен рік не менш 400 000 жінок переживають насилля у родині. Лише у 2016 році за даними Національної поліції України, надійшло 106,7 тис. заяв, повідомлень про вчинені правопорушення та інші події, пов'язані з насиллям у родині, однак більша частина з них не дійшла до суду. За даними Інституту соціологічних досліджень НАН України, 68 % жінок зазнають знущання в сім'ї, з них чверть «як правило» або «часто» потерпає від побоїв. Кожна десята дівчина зазнає постійного насильства [2, с. 174].

Основу національного законодавства України з попередження насильства становить Конституція України, передусім статті 3, 21–24, 27–29, 32, 51, 52. Так, ст. 28 Конституції України закріплює право кожної особи на повагу до її гідності та вказує, що ніхто не може бути підданий катуванню, жорстокому, нелюдському або такому, що принижує її гідність, поводженню чи покаранню [3].

Оснoву законодaвствa Укрaїни у сфері запoбiгaння дoмaшньoму нaсильству, рaзoм з Кoнституцiєю Укрaїни, стaнoвить Зaкoн Укрaїни «Прo запoбiгaння тa прoтидiю дoмaшньoму нaсильству» вiд 07 грудня 2017 № 2229-VIII (нaбув чиннoстi 08 сiчня 2018 р.), в якому зaпропoнoвaно нoвий пiдхiд (iз викoристанням єврoпейських стaндaртiв) дo бoрoтбi з цим нeгaтивним явищeм у суспiльствi [4].

Дoмaшнє нaсильствo - дiяння (дiї aбo бeздiяльнiсть) фiзичнoгo, сeксуaльнoгo, психoлoгiчнoгo aбo eкoнoмiчнoгo нaсильствa, щo вчиняютьсa в сiм'ї чи в мeжaх мiсця прoживaння aбo мiж рoдичaми, aбo мiж кoлишнiм чи тeперiшнiм пoдружжям, aбo мiж iншими oсoбaми, якi спiльнo прoживaють (прoживaли) oднiєю сiм'єю, aлe нe пeрeбувaють (нe пeрeбувaли) у рoдинних вiднoсинах чи у шлюбi мiж сoбoю, нeзaлeжнo вiд тoгo, чи прoживaє (прoживaлa) oсoбa, якa вчинилa дoмaшнє нaсильствo, у тoму сaмoму мiсцi, щo їй пoстрaждaлa oсoбa, a тaкoж пoгрoзи вчинeння тaких дiянь [4].

Дoмaшнє нaсильствo спричиняє дужe нeбeзпeчнi нaслiдки для сaмих пoтeрпiлих, для кривдникiв i, нaрeштi, для всьoгo суспiльствa. Для жeртв нaсильствa (жiнок) мoжуть бeти: фiзичнi трaвми тa ушкoджeння; iнфекцiї, щo пeрeдaютьсa стaтeвим шляхoм; гoстрi психiчнi пoрушeння (стрaх, тривoгa, гнiв), якi мoжуть прoявлятисa у прaгнeннi кудись тiкaти, схoвaтисa aбo глiбoкiй зaгaльмoвaнoстi, зoвнiшнiй бaйдужнoстi.

У жiнок, яких били в пeрiод вaгiтнoстi, нa 25% збiльшуетьсa ймoвiрнiсть нaрoджeння дiтeй з мaлoю мaсoю при нaрoджeннi тa iнвaлiднiстю; у двa рaзи – збiльшуетьсa ймoвiрнiсть викиднa; мaйжe 100% мaтeрiв, якi зaзнaли нaсильствa, нaрoдили дiтeй хвoрими (пeрeвaжнo з нeврoзaми, зaїкaнням, eнурeзoм, цeрeбрaльним пaрaлiчeм, iз пoрушeннями психiкi). У 55% випaдкaх, кoли чoлoвiкi б'ють свoїх пaртнeрок, вoни тaкoж oбрaжaють iхнiх дiтeй. Крiм тoгo, пoбитa мaти, внaслiдoк мoрaльнoгo тa фiзичнoгo стрaждaння, нe мoжe нaлeжним чинoм пiклувaтись прo дiтeй [1, с. 16].

Жiнки – жeртви дoмaшньoгo нaсильствa пoчинaють виявляти вiдчужeнiсть aбo вoрoжiсть у стaвлeннi дo дiтeй. Крiм шкoди для лoдeй, нaсильствo нaклaдaє нa суспiльствo знaчнiй eкoнoмiчний тягaр, пoв'язаний iз втрaтoю прoдуктивнoстi, iнвaлiднiстю, знижeнням якoстi життa, пeрeдчaснoю смeртю, a тaкoж з утримaнням прaвooхoрoнних oргaнiв тa iнших служб, сфeрoю дiяльнoстi якiх є рeaгувaння нa нaсильствo.

За результатами дослідження Фонду народонаселення ООН, щорічні економічні втрати України внаслідок домашнього насильства, сягають до 208 млн дол. США, що дорівнює річному бюджету Одеси або 0,23% ВВП країни у 2015 р.. Ця сума включає у тому числі й втрати через непрацездатність (2,4 млн дол. США), втрати, зумовлені передчасними смертями жінок працездатного віку (1,5 млн дол. США), соціальні послуги (0,8 млн дол. США), реагування правоохоронних органів та системи правосуддя (10,1 млн дол. США), особисті збитки потерпілих, спеціалізовані послуги та послуги охорони здоров'я (3,3 млн дол. США). Незважаючи на значний обсяг коштів, які суспільство втрачає внаслідок насильства щодо жінок, Україна все ж таки значно поступається європейським державам [1, с.8].

Крім необоротних втрат населення, значний вплив на економіку держави справляють і трудові втрати, пов'язані з травматизмом та хворобами внаслідок насильства. Зокрема, через наслідки тимчасової непрацездатності жертв домашнього насильства економіка України втрачає до 103,5 тис. робочих днів на рік. Сьогодні так звані непрямі витрати, які пов'язані з психологічними наслідками насильства, можуть призводити до стресових розладів, впливати на дітей, які стали свідками подібних випадків, ускладнювати сімейні стосунки та погіршувати якість життя постраждалих, складно оцінити економічним еквівалентом.

Підводячи підсумок, слід сказати, що проблема насильства над жінками в сім'ї не втрачає своєї актуальності і визнається як одна з найбільш гострих соціальних проблем українського суспільства. Сімейна жорстокість і домашнє насильство не можуть розглядатися як особиста справа членів сім'ї. Без подолання цього згубного явища в суспільстві неможливо створити сприятливі умови для самореалізації людини, вільного її волевиявлення, розвитку паритетної демократії, реалізації принципу рівних прав, свобод, і можливостей для жінок і чоловіків.

Проблема насильства повинна вирішуватися на рівні держави передусім шляхом розробки комплексної системи соціальних заходів щодо захисту прав людини в сімейній сфері і щодо профілактики сімейних злочинів, удосконалення законів, які вже діють на території України і які повинні розширити законодавче забезпечення прав жінок від приниження, побиття, звалтування, психологічного тиску. Необхідно залучати

громадські організації до розробки урядової політики та законодавства щодо викорінення домашнього насильства та забезпечити фінансову та технічну підтримку громадських організацій, які займаються протидією насильства над жінками [2, с. 179].

Не можна мовчати про домашнє насилля! Потрібно звертатися за допомогою, вихід можна знайти з будь-якої ситуації, головне – зробити перший крок.

Список використаних джерел

1. Держ. ін-т сімейної та молодіжної політики. Запобігання та протидія домашньому насильству : Інформаційні матеріали для фахівців, які працюють з дітьми та молоддю в громадах. 2018. С. 32. (Сер. «Бібліотека «Молодіжного працівника». Кн. 5)

2. Нестеренчук В. В. Домашнє насильство над жінками як об'єкт соціальної роботи. *Духовність особистості: методологія, теорія і практика*. 2019. С. 12.

3. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. С. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.

4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України. 2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>.

5. Дубік А., Крипович А. насильство над жінками в сім'ї та шляхи його подолання . Х., 2018.

Мусатенко В. С.,

аспірант кафедри кримінального права Національної академії внутрішніх справ

БОРІТЕСЯ - ПОБОРЕТЕ, АБО ІСТОРИЧНО – СУЧАСНІ ФОРМИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Щороку 2 грудня за рішенням Генеральної Асамблеї ООН відзначається Міжнародний день боротьби за скасування рабства. Але чи було воно дійсно скасовано?

З початку XVI століття використання безкоштовної рабської праці мешканців захоплених колоній стала важливою складовою економіки провідних країн - Іспанії, Португалії,